

● Candesartan en retinopathie bij type 1-diabetes

P. Chevalier

In dit Minervanummer bespreken we het effect van candesartan op het vertragen van de progressie (primaire uitkomstmaat) en het bevorderen van de regressie (secundaire uitkomstmaat) van retinopathie bij type 2-diabetes (DIRECT-Protect 2-studie)¹. Voor de primaire uitkomstmaat was er geen statistisch significant effect en voor het secundaire eindpunt moet de werkzaamheid nog bevestigd worden door andere studies.

Dezelfde auteurs stelden dezelfde onderzoeksvragen voor type 1-diabetes bij patiënten met een normale bloeddruk en zonder albuminurie². De DIRECT-Prevent 1-studie onderzocht het preventieve effect van candesartan bij 1 421 patiënten tussen 18 en 50 jaar met type 1-diabetes zonder retinopathie bij aanvang van de studie. De DIRECT-Protect 1-studie werd uitgevoerd bij 1 905 patiënten van 18 tot 55 jaar met retinopathie bij aanvang van de studie. In vergelijking met placebo daalde in beide studies over een gemiddelde duur van vier jaar met candesartan de gemiddelde systolische en diastolische bloeddruk. Ondanks deze bloeddrukdaling kon er geen duidelijk statistisch significant effect aangetoond worden, noch op het vlak van preventie (HR 0,82; 95% BI van 0,67 tot 1,00; p=0,0508), noch op het vlak van het afremmen van de progressie (HR 1,02; 95% BI van 0,80 tot 1,31; p=0,85). De auteurs vermelden wel een winst voor preventie van letsels van minimum drie graden op de Early Treatment Diabetic Retinopathy Study (ETDRS)-score. Deze verbetering is volgens de auteurs waarschijnlijk klinisch relevant. Het gaat hier echter om een post hoc uitkomstmaat.

Bij patiënten met type 1-diabetes, een normale bloeddruk en zonder albuminurie is het preventieve effect van candesartan niet echt goed aangetoond, noch op het vlak van de preventie, noch op het vlak van de progressie van diabetische retinopathie.

Referenties

1. Chevalier P. Effect van candesartan op diabetische retinopathie. Minerva 2009;8(8):94-5.
2. Chaturvedi N, Porta M, Klein R, et al; DIRECT Programme Study Group. Effect of candesartan on prevention (DIRECT-Prevent 1) and progression (DIRECT-Protect 1) of retinopathy in type 1 diabetes: randomised, placebo-controlled trials. Lancet 2008;372:1394-402.